

PERSRICHTLIJNEN 2022

Inhoud

Definitielijst	3
Inleiding	4
Openbaarheid in verdrag, Staatsregelingen en Grondwet	5
1. Dienstverlening aan de pers	6
2. Informatie voorafgaande aan een rechtszaak en tijdens lopende procedures	7
3. De zittingen	9
4. Informatie over uitspraken	13
5. Naleving persrichtlijnen	14
Contactgegevens persrechters	14

Definitielijst

Ter verduidelijking zijn termen, afkortingen en benamingen gebruikt in deze persrichtlijnen, in deze definitielijst in alfabetische volgorde toegevoegd.

Beeld- en geluidsopnamen: alle vormen van audiovisuele opnamen, ongeacht de apparatuur waarmee deze worden gemaakt, inclusief foto's, maar in beginsel met uitzondering van het maken van tekeningen als beeldmateriaal.

BES-eilanden: Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Bestuur: het bestuur van het Hof

Gerechten: de Gerechten in eerste aanleg van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van de BES-eilanden

Hof: het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Journalist: professionele verslaggever in het bezit van een perskaart van het Hof

Persrechter: de persrechter van de individuele Gerechten. De persrechter wordt bijgestaan door de communicatieadviseur.

Zaaksrechter: de rechter die een zaak behandelt dan wel de rechter die de zitting leidt.

Inleiding

Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de vier hieronder ressorterende Gerechten in eerste aanleg hebben in 2014 voor het eerst gezamenlijke persrichtlijnen vastgesteld met huisregels die zij hanteren ten aanzien van de pers. De versie van 2022 vormt een actualisering op basis van in de loop van de jaren verworven nieuwe inzichten.

Terechthzittingen hebben in beginsel plaats in het openbaar. Het doel van deze openbaarheid is onder meer het mogelijk maken van controle op het werk van rechters, officieren van justitie en advocaten. Omdat de meeste burgers voor hun beeld van de rechtspleging afhankelijk zijn van berichtgeving in de geschreven pers en op radio en televisie en steeds meer via newsblogs op *social media*, fungeert de pers als intermediair tussen het Hof en de Gerechten enerzijds en de samenleving anderzijds. Het Hof en de Gerechten dienen de pers in staat te stellen deze taak te vervullen.

Deze richtlijnen bieden aan het Hof en de Gerechten – en daarmee aan de pers – inzicht in de belangen die bij de openbaarheid van rechtspraak spelen en hoe en door wie die belangen worden afgewogen. De richtlijnen scheppen voorts duidelijkheid over wat de pers van de medewerkers van het Hof en de Gerechten mag verwachten en hoe de rechterlijke macht de pers voorziet van informatie voorafgaande, tijdens en na rechtszaken. Tevens wordt een aantal praktische zaken uitgewerkt.

Als uitgangspunt zijn persrichtlijnen voor de Nederlandse gerechten genomen, met dien verstande dat uitdrukkelijk rekening is gehouden met de specifieke kenmerken van het Hof en de Gerechten, de media en de samenlevingen van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Bij deze actualisering is tevens om input gevraagd bij de media van de (ei)landen, de Openbaar Ministeries en de Ordes van Advocaten.

Openbaarheid in verdrag, Staatsregelingen en Grondwet

Openbaarheid van rechtspraak is een fundamenteel rechtsbeginsel. Het doel van openbaarheid is onder meer het mogelijk maken van controle op de rechtspleging van buitenaf.

Het rechtsbeginsel van openbaarheid van rechtspraak ligt verankerd in artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) (fair trial), artikel 97 van de Staatsregeling van Curaçao, artikel VI.5 van de Staatsregeling van Aruba, artikel 117 van de Staatsregeling van Sint Maarten en in artikel 121 Grondwet (BES-eilanden). Behalve de openbaarheid spelen ook andere rechtsbeginselen een rol. In artikel 8 EVRM (respect for private and family life) staat de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer centraal. Artikel 10 EVRM (freedom of expression) garandeert het recht op vrijheid van meningsuiting, met inbegrip van het recht van een ieder om inlichtingen en denkbeelden te ontvangen of te verstrekken.

Deze rechtsbeginselen hebben een gelijk gewicht, zij het dat openbare zittingen onvermijdelijk altijd een zekere inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen betekenen. Bij de behandeling van rechtszaken zal, als daartoe aanleiding bestaat, worden afgewogen of de toegang tot de rechtszaal geheel of gedeeltelijk dient te worden beperkt. Artikel 6 EVRM bepaalt wat dat betreft: “de toegang tot de rechtszaal kan aan de pers en het publiek worden ontzegd, gedurende de gehele terechtzitting of een deel daarvan, in het belang van de goede zeden, van de openbare orde of nationale veiligheid in een democratische samenleving, wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privéleven van procespartijen dit eisen of, in die mate als door de rechter onder bijzondere omstandigheden strikt noodzakelijk wordt geoordeeld, wanneer de openbaarheid de belangen van een behoorlijke rechtspleging zou schaden”. Dit sluit in grote lijnen aan bij de gronden waarop, blijkens artikel 10 EVRM, de vrijheid van meningsuiting kan worden beperkt, zij het dat in die bepaling als afzonderlijke beperkingsgrond de waarborging van “het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht” nog wordt genoemd.

Het is de taak van de rechter die de zaak behandelt, om het belang van de vrije toegang tot de rechtszaal af te wegen tegen de andere belangen die in het EVRM worden genoemd. In wetgeving is dit op diverse plaatsen nader uitgewerkt. Zo is voor het civiele recht die uitwerking in hoofdzaak te vinden in artikel 19 (Curaçao, Aruba, Sint Maarten) en artikel 27 (BES-eilanden) van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, voor het strafrecht in artikel 309 (Curaçao, Aruba, Sint Maarten en BES-eilanden) van het Wetboek van Strafvordering en voor het bestuursrecht in artikel 42 (Curaçao, Sint Maarten), artikel 37 (Aruba) van de Landsverordening administratieve rechtspraak en artikel 42 van de Wet administratieve rechtspraak (BES-eilanden).

Het uitgangspunt is dat zittingen voor een ieder en dus ook voor de pers vrij toegankelijk zijn. De rechter die de zitting leidt, kan echter beperkingen stellen. In alle gevallen waarin hij daartoe besluit, moet de rechter die beslissing motiveren en doet hij dat in het openbaar. Bij de beslissing om de toegang tot de rechtszaal geheel of gedeeltelijk te beperken, spelen verschillende gezichtspunten een rol, zoals:

- de persoonlijke levenssfeer van procesdeelnemers;
- een ordelijk verloop van de zittingen;
- de veiligheid;
- de aard van de behandelde zaak: strafzaken zullen in het algemeen een zwaardere inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maken dan bijvoorbeeld een gemiddeld civiel- of bestuursrechtelijk geschil;
- het recht van een ieder op een eerlijke behandeling van zijn zaak;
- het beginsel dat ieder, tegen wie een vervolging is ingesteld, voor onschuldig wordt gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan;
- de beïnvloeding van procesdeelnemers door de aanwezigheid van de media, in het bijzonder van de audiovisuele media;
- de belangen van een behoorlijke rechtspleging;
- het gezag en de onpartijdigheid van de rechter.

1. Dienstverlening aan de pers

1.1 Het Hof en de Gerechten stellen de pers in staat om haar werk te doen. Zij zorgen voor faciliteiten in en rond de rechtszaal.

1.2 Ieder Gerecht voorziet in een persrechter. De persrechter van het Gerecht in Curaçao en op Bonaire treedt tevens op als persrechter van het Hof als beroepsinstantie. De persrechters worden bijgestaan door de communicatieadviseur. Zij zijn – tenminste tijdens kantooruren – bereikbaar .

1.3 De persrechter is verantwoordelijk voor de woordvoering over rechtszaken en uitspraken. Het contact met de overige rechters verloopt via de persrechter.

1.4 Het bestuur van het Hof is verantwoordelijk voor de woordvoering over alle zaakoverstijgende onderwerpen. Het contact met het bestuur van het Hof kan via de persrechter verlopen.

1.5 Het Hof en de Gerechten verstrekken op de website www.gemhofvanjustitie.org, en via e - mailberichten en *social media*, algemene en actuele informatie aan de pers.

1.6 Aanvragen voor het maken van documentaires en interviews worden ingediend bij en gecoördineerd door de persrechter. De persrechter zal iedere aanvraag, na intern overleg, beoordelen en de aanvrager berichten of het verzoek al dan niet wordt gehonoreerd.

1.7 Om als journalist toegang te verkrijgen tot de persfaciliteiten van het Hof en de Gerechten dienen personen een door het Hof verstrekte perskaart aan te vragen bij de persrechter. Voor wat betreft de perskaart van het Hof wordt bij verlies een onkostenvergoeding in rekening gebracht. Journalisten die gebruik maken van de persfaciliteiten van het Hof verbinden zich tot naleving van deze persrichtlijnen.

Toelichting bij 1.1 - 1.7

Het is in het Koninkrijk niet gebruikelijk dat rechters hun eigen vonnis toelichten of zich anderszins uitlaten over wat er in een zaak op de zitting is gebeurd. De rechter ‘spreekt door zijn vonnis’, zoals dat heet.

In de praktijk is dat echter niet toereikend om de vragen die er over de rechtspraak rijzen, adequaat te beantwoorden. Daarom hebben het Hof en elk Gerecht een persrechter die onder meer zorgt voor een goede persvoorlichting. De juridische informatie wordt doorgaans gegeven door een persrechter. Dat is een rechter die persvoorlichting als neventaak heeft en de desbetreffende uitspraak niet zelf heeft gedaan/geen deel heeft uitgemaakt van het college dat de desbetreffende uitspraak heeft gedaan.

Op www.gemhofvanjustitie.org en op de laatste pagina van deze persrichtlijnen zijn de contactgegevens van de persrechters te vinden. Deze richtlijnen zijn mede bedoeld om bij het Hof en de Gerechten een heldere, zoveel mogelijk gelijke dienstverlening aan de pers te geven.

Om het onderscheid te maken tussen enerzijds publiek en niet-professionele verslaggevers, zoals bijvoorbeeld personen die een blog bijhouden, en anderzijds professionele journalisten, dienen professionele journalisten in het bezit te zijn van een perskaart.

2. Informatie voorafgaande aan een rechtszaak en tijdens lopende procedures

2.1 De persrechter voorziet de pers desgevraagd tijdig van de vereiste informatie over komende en lopende rechtszaken.

2.2 De in dit hoofdstuk vermelde informatie wordt niet verstrekt wanneer de behandeling van de zaak plaatsvindt achter gesloten deuren.

2.3 Het Hof en de Gerechten stellen de openbare zittingsrollen gratis ter beschikking aan de pers via e-mail. Voor dagvaardingen in strafzaken kan de pers contact opnemen met het Openbaar Ministerie.

2.4 Op de zittingslijsten rust een embargo totdat de zaak op de openbare zitting wordt behandeld.

Toelichting bij 2.1 - 2.4

De komende rechtszaken staan meestal voor de zittingsdatum vermeld op zogenoemde ‘zittingsrollen’.

Deze lijsten – in feite de agenda van het Hof en de Gerechten – geven inzicht in de vraag welke zaken binnenkort door het Gerecht of door het Hof worden behandeld.

Er zijn rechtszaken die op grond van de wet achter gesloten deuren worden behandeld. Het betreft bijvoorbeeld zittingen op het gebied van het familierecht, zoals echtscheidingen en ondertoezicht stellingen, strafzittingen met een minderjarige verdachte, zittingen waarop faillissementsaanvragen worden behandeld en zittingen waar belastingzaken aan de orde zijn.

Het Hof en de Gerechten kunnen op grond van de wet in alle zaken bepalen dat de terechtzitting geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren zal plaatsvinden, als zij van oordeel zijn dat dit in het belang van de goede zeden, de openbare orde of de veiligheid van de staat nodig is, dan wel indien de belangen van minderjarigen of de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van procesdeelnemers dit eisen of de openbaarheid het belang van de goede rechtspleging ernstig zou schaden.

Het Hof en de Gerechten stellen in voorkomend geval de zittingslijsten ter beschikking aan de pers. Omdat deze informatieverstrekking zo wezenlijk is voor het functioneren van de pers worden hiervoor geen kosten in rekening gebracht. Het heffen van bedragen op dit soort informatie zou immers een drempel opwerpen voor de controle op het werk van de rechter. Processtukken die de inhoud van het dossier in een rechtszaak vormen, liggen niet voor de pers ter inzage. De wet verbiedt dat. Deze stukken zijn alleen ter inzage voor de procespartijen zelf, voor eventuele belanghebbenden, voor de gerechtsambtenaren en voor de rechters.

Op de informatie op de zittingslijsten, dus op de namen van betrokkenen en de inhoud van de zaak, rust een embargo tot aan het moment dat de zaak in het openbaar wordt behandeld. Tot dan kunnen de dagvaardingen of verzoekschriften immers nog worden ingetrokken en heeft de rechtszaak in feite niet bestaan. Het Hof en de Gerechten gaan er dan ook vanuit dat de pers voorafgaand aan zittingen prudent omgaat met de verstrekte informatie.

2.5 Op verzoek van de pers kan informatie worden verstrekt over lopende zaken indien daarvoor grote aandacht in de media bestaat

Toelichting bij 2.5

Deze vorm van informatieverstrekking op verzoek zal zich vooral voordoen bij grote zaken. Te denken valt aan praktische informatie, bijvoorbeeld over het aantal beschikbare plaatsen voor de pers in die bepaalde zaak en de planning van de behandeling van een zaak over verschillende dagen. In strafzaken komt het regelmatig voor dat, voordat tot inhoudelijke behandeling van de zaak wordt overgegaan, er diverse pro forma- of regiezittingen zijn. Een overzicht van de daar bevolen onderzoekshandelingen zoals psychiatrisch onderzoek of getuigenverhoren is dan verhelderend voor de stand van zaken. Ook in grote, langlopende civiele zaken kan een dergelijk overzicht nuttig zijn.

2.6 De woordvoering over strafrechtelijke vooronderzoeken berust bij het Openbaar Ministerie. Indien de persrechter naar een strafrechtelijk vooronderzoek wordt gevraagd, verwijst hij de pers door naar het Openbaar Ministerie.

2.7 De persrechter kan desgevraagd mededelingen doen over beslissingen in het kader van de voorlopige hechtenis, indien de pers al op de hoogte is van de zaak of de naam van de verdachte en/of het feit dat er een beslissing moet worden genomen over diens voorlopige hechtenis. Deze mededelingen worden niet eerder gedaan dan nadat de partijen geïnformeerd zijn over de beslissingen.

2.8 Ook kan de persrechter desgevraagd mededelingen doen over beslissingen van een niet-openbare raadkamer over de (verdere) vervolging indien de pers reeds op de hoogte is van de zaak of de naam van de verdachte en/of het feit dat de raadkamer een beslissing hierover moet nemen.

Toelichting bij 2.6 - 2.8

Tot het moment dat een strafzaak op de openbare zitting wordt behandeld, ligt het op de weg van het Openbaar Ministerie om informatie te verstrekken. In die periode is er immers nog geen sprake van een openbare behandeling door het Hof of een Gerecht. In die periode kunnen er al wel door het Hof of Gerecht (de rechter-commissaris in strafzaken of de raadkamer gevangenhouding) beslissingen worden genomen over de voorlopige hechtenis van een verdachte. Dit soort beslissingen wordt overeenkomstig de wet in beslotenheid behandeld. De beslissingen worden in beginsel alleen aan de verdachte en zijn raadsman en het Openbaar Ministerie bekend gemaakt. Dat heeft te maken met het feit dat in de regel het strafrechtelijk onderzoek dan nog in volle gang is. Openbaarmaking van de beslissingen die dan genomen worden, kan dat onderzoek schaden.

Het Hof en de Gerechten verstrekken hierover daarom geen informatie. Hierop wordt uitsluitend een uitzondering gemaakt indien door de pers wordt gevraagd naar een beslissing van de rechter-commissaris of de raadkamer gevangenhouding en de pers al op de hoogte is van de naam van de verdachte, de zaak en/of het feit dat er een beslissing over zijn voorlopige hechtenis moet worden genomen. In dat geval kan uitsluitend worden medegedeeld of de bewaring/gevangenhouding al dan niet is verleend en de duur daarvan.

3. De zittingen

3.1 De openbare zittingen zijn altijd toegankelijk voor de schrijvende pers. De rechter die de zitting leidt, is verantwoordelijk voor een goed verloop van het proces.

3.2 Tijdens de zittingen kunnen in beginsel tekeningen worden gemaakt.

3.3.1 Het maken van beeld- en geluidsopnamen is mogelijk bij maatschappelijk relevante rechtszaken. Fotografen, televisie- en radioploegen melden zich vooraf, tenminste 3 x 24 uur tevoren, bij de persrechter met een verzoek om opnamen te mogen maken. De zaaksrechter besluit, partijen gehoord hebbende, over het verzoek en de persrechter zal de aanvrager(s) hierover berichten. Voor het maken van beeld- en geluidsopnamen tijdens zittingen waarop rechters worden geïnstalleerd, officieren van justitie worden voorgesteld en advocaten worden beëdigd.

3.3.2 Indien toegelaten, kan de pers tijdens de zittingen in ieder geval beeld- en geluidsopnamen maken van de opkomst van de rechters en het doen van de uitspraak, behoudens in uitzonderlijke, door de zaaksrechter te bepalen, omstandigheden.

3.3.3 De zaaksrechter bepaalt op een daartoe strekkend verzoek in hoeverre de pers opnamen kan maken van andere delen van de zitting dan de hiervoor onder 3.3.2 genoemde.

3.3.4 In verband met een ordelijk verloop van de zitting kunnen het Hof en de Gerechten als voorwaarde stellen dat de televisiekanalen *videofeed* kunnen krijgen van een videoproduktiebedrijf dat verantwoordelijk is voor de opnames. Eén camera kan worden opgesteld voor gezamenlijk gebruik.

3.3.5 In verband met een ordelijk verloop van de zitting worden beeldopnamen (zowel film als fotografie) gemaakt vanuit een vaste opstelling.

3.3.6.1 Tijdens de delen van de zitting waarvan opnamen mogen worden gemaakt, mogen van de professionele procesdeelnemers steeds beeld- en geluidsopnamen worden gemaakt, tenzij zij hun bezwaren daartegen uitdrukkelijk kenbaar hebben gemaakt.

3.3.6.2 Tijdens de delen van de zitting waarvan opnamen mogen worden gemaakt, mogen van de niet-professionele procesdeelnemers géén beeld- of geluidsopnamen worden gemaakt, tenzij zij daarvoor tevoren hun uitdrukkelijke toestemming hebben gegeven. In bijzondere omstandigheden kan de rechter desondanks toestemming weigeren. Ook van het aanwezige publiek mogen geen opnamen worden gemaakt.

3.3.6.3 Het Hof kan in voorkomend geval in eigen beheer beeld- en geluidsopnamen van (delen) van de zitting (laten) maken en deze aan de pers verstrekken.

3.3.7 De pers mag buiten de rechtszaal geen opnamen maken op plaatsen in de gerechtsgebouwen in verband met de privacy van de daar aanwezige personen en om de werkzaamheden in de gebouwen niet te verstoren. Alleen in bijzondere gevallen (bijvoorbeeld bij het geven van een interview) kan de pers vooraf toestemming vragen aan de persrechter om op afgesproken plekken en tijdstippen in de gerechtsgebouwen opnamen te maken.

3.3.8 Journalisten mogen tijdens de zitting tekstberichten versturen (bijvoorbeeld per sms, twitter, WhatsApp e.d.) vanaf hun laptop of mobiele telefoon. Het geluid van de apparatuur moet zijn uitgeschakeld om de zitting niet te verstoren. In de rechtszaal mogen geen geluidsopnamen worden gemaakt, dus ook niet met mobiele telefoons of laptops, zonder dat vooraf (tenminste 3 x 24 uur tevoren) toestemming is gevraagd aan de persrechter, waarna de zaaksrechter beslist (zie 3.3.1). Het maken van beeldopnamen met mobiele telefoons of laptops is niet toegestaan. Als een rechter vindt dat het versturen van berichten tijdens de zitting een goede rechtspleging verstoort of een ordelijk verloop van de zitting onmogelijk maakt, kan hij het versturen van tekstberichten verbieden of beperken.

Toelichting bij 3.1-3.3.8

De schrijvende pers doet sinds jaar en dag verslag van wat er zich op de zitting tussen de procespartijen en de rechter afspeelt. Naar het oordeel van het Hof kunnen in beginsel ook tekenaars een rol hebben in de verslaggeving.

De aanwezigheid van de schrijvende pers in de rechtszaal heeft niet of nauwelijks invloed op het proces. Zo'n 'papieren' beschrijving, waarin de journalist zijn indruk van de zitting als geheel samenvattend weergeeft, eventueel ondersteund door een getekende impressie van de zitting, wordt als minder indringend ervaren dan opnamen van beeld of geluid. Daarom zijn in deze richtlijnen specifieke regels opgenomen voor het maken van audiovisuele opnamen. Het maken van beeld- en geluidsopnamen in de rechtszaal zou kunnen verhinderen dat de betrokkenen bij een rechtszaak, vooral verdachten of slachtoffers of (andere) getuigen van een misdrijf, zich vrij voelen om te spreken. Evenals de wetenschap dat opnamen via televisie, radio en internet in beginsel overal kunnen worden uitgezonden en kunnen worden herhaald. Deze druk kan het doel van de behandeling ter zitting – de waarheidsvinding – verstoren. Anderzijds zullen er ook betrokkenen zijn die de aanwezigheid van televisie- en radioverslaggevers aangrijpen om voor zichzelf een podium te creëren bij het grote

publiek. Ook dat dient niet het doel van de zitting. In dat soort gevallen kan verslaggeving door audiovisuele pers een goed verloop van het proces beïnvloeden.

Om het maken van beeld- en geluidsopnamen tijdens de zitting zo min mogelijk storend te laten zijn, kunnen het Hof en de Gerechten bepalen dat de televisiekanalen *videofeed* kunnen krijgen van een videoproduktiebedrijf dat verantwoordelijk is voor de opnames. Eén camera kan worden opgesteld voor gezamenlijk gebruik. De opnamen dienen vanaf een vast punt te worden gemaakt. Dat laatste geldt ook voor fotografie. Aanbevolen wordt om, in verband met de voorbereidingstijd van de uitvoering van een verzoek, aanvragen voor het maken van beeld- of geluidopnamen ten minste 2 weken voorafgaand aan de zitting te doen. Verzoeken ingediend minder dan 3 x 24 uur vóór de zitting worden in beginsel afgewezen.

De rechter die de zitting leidt, is verantwoordelijk voor een goed verloop van het proces. De zaaksrechter kan daarom, tegen de achtergrond van de belangen in deze richtlijnen, bepalen dat van bepaalde onderdelen van de zitting, geen beeld- of geluidsopnamen mogen worden gemaakt. Onder zeer uitzonderlijke omstandigheden, bijvoorbeeld bij veiligheidsrisico's, kunnen verdergaande beperkingen worden gesteld. Voor de schrijvende pers geldt dit in beginsel niet.

Het gebruik van mobiele telefoons en laptops voor het verzenden van tekstberichten of het maken van geluidsopnamen is toegestaan zolang dit gebeurt in het kader van journalistieke werkzaamheden. Voor wat betreft geluidsopnamen, moet de zaaksrechter hiervoor toestemming geven. Het is niet toegestaan dat journalisten deze apparatuur gedurende rechtszittingen aanwenden voor privégebruik.

3.3.9 Van geval tot geval zal worden beoordeeld of rechtstreekse radio- en televisie-uitzendingen worden toegestaan.

3.3.10 De pers wordt uitdrukkelijk verzocht geen namen van rechters te vermelden. De rechter spreekt immers recht namens het Hof of het Gerecht en niet als privépersoon. Om te voorkomen dat een rechter als persoon wordt aangesproken over uitspraken dient hij een zekere privacybescherming te genieten, dit geldt des te meer in een kleinschalige samenleving. In bijzondere gevallen kan hiervan met toestemming van de persrechter worden afgeweken indien de persoon van de rechter een rol speelt in een zaak, bijvoorbeeld indien de rechter wordt gewraakt.

Wie in beeld?

Over het in beeld brengen van publiek en niet-professionele procesdeelnemers (zoals verdachten, andere procespartijen, getuigen, of slachtoffers) geven de richtlijnen specifieke regels.

In beginsel wordt er vanuit gegaan dat de niet-professionele procesdeelnemers bezwaar hebben tegen opnamen en dat het maken van opnamen deze personen zal beïnvloeden bij het afleggen van verklaringen en dus de waarheidsvinding en een goed procesverloop zal belemmeren. Daarom mogen deze mensen niet in beeld worden gebracht.

Maar deze niet-professionele procesdeelnemers kunnen toestemming geven om wel in beeld gebracht te worden. In die gevallen zal de rechter dat in de regel toelaten.

De zaaksrechter dient hierover dan wel tevoren te worden geïnformeerd. In uitzonderlijke gevallen kunnen er belangen zijn om hiervan af te wijken.

Voor verdachten in strafzaken zal de rechter vrijwel nooit toestaan dat zij in beeld mogen worden gebracht. Een uitzondering kan gelden als de verdachte zelf geen bezwaar maakt. In het strafrecht geldt als absoluut uitgangspunt dat iemand onschuldig is, totdat de rechter zijn oordeel heeft uitgesproken ('de onschuldpresumptie'). Tijdens de behandeling van een strafzaak wordt daarvan uitgegaan. Zouden er voordat de eventuele veroordeling is uitgesproken, opnamen worden verspreid waaruit valt af te leiden wie de verdachte is, dan wordt vooruitgelopen op de uitspraak. Wanneer de betrokkene uiteindelijk door de rechter zou worden vrijgesproken, dan kan hij door de beelden in de media inmiddels al 'publiekelijk veroordeeld' zijn. Ook hier prevaleert dus het belang van een eerlijk proces.

Ook slachtoffers in strafzaken zullen vrijwel nooit in beeld gebracht mogen worden. Het gaat immers per definitie om kwetsbare procesdeelnemers die in de regel verklaringen van zeer persoonlijke aard afleggen. Uit oogpunt van bescherming van hun persoonlijke levenssfeer en evenzeer in het belang van een goed en eerlijk verloop van de strafzaak, mogen van hen geen opnamen gemaakt worden.

Professionele procesdeelnemers (rechters, griffiers, officieren van justitie, advocaten en zaakwaarnemers) zijn nooit als privépersoon op een zitting aanwezig, maar altijd uit hoofde van hun functie. Tot de professionele procesdeelnemers worden niet de niet-professionele procesvertegenwoordigers in bijvoorbeeld de Lar/ bestuursrechtspraak gerekend. Zij moeten dus tevoren uitdrukkelijk toestemming geven om van hen beeld- en geluidsopnamen te maken.

In beginsel wordt er vanuit gegaan dat professionele procesdeelnemers er geen bezwaar tegen hebben dat hun publieke optreden wordt opgenomen. Dat geldt vooral voor rechters en officieren van justitie, die het functioneren van de rechtspraak in beeld brengen. Daarom is het vanzelfsprekend dat zij, bij audiovisuele opnamen van (delen van) de zitting, in beeld zullen komen. In uitzonderlijke gevallen kunnen er belangen zijn om hiervan af te wijken. Advocaten kunnen in alle gevallen bezwaar maken tegen het maken van beeld- en geluidsopnamen.

Publiek moet zich vrij voelen een zitting bij te wonen zonder de kans te lopen te worden gefilmd. Daarom is bepaald dat publiek niet in de zaal en ook niet in andere delen van de Gerechtsgebouwen mag worden gefilmd. Als het publiek zich met de pers wil verstaan, dan is daar buiten de Gerechtsgebouwen alle mogelijkheid toe.

Het voorgaande geldt ook voor het maken van geluidsopnamen, zij het dat dit medium als minder indringend wordt ervaren dan het maken van beeldopnamen. Dit kan tot een andere afweging leiden.

Beeld- en geluidsopnamen mogen in de gerechtsgebouwen niet buiten de zittingszaal worden gemaakt. Dit om de privacy van de daar aanwezige personen te beschermen. Hierbij valt, behalve aan publiek, ook te denken aan personen die voor andere rechtszaken aanwezig zijn en wiens privacy dient te worden beschermd, zoals verdachten en minderjarigen in voogdijzaken. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen kan de persrechter vooraf toestemming geven om in afgesproken delen van het gebouw anders dan de rechtszaal opnamen te maken, bijvoorbeeld in het kader van een documentaire of een interview met de persrechter.

In voorkomende gevallen wordt een perskamer ingericht.

4. Informatie over uitspraken

4.1 Het Hof en de Gerechten verstrekken de pers op verzoek een afschrift van uitspraken, voor zover de wet dat toelaat en na een afweging van de betrokken belangen. De rechter kan bepalen dat delen hiervan worden geanonimiseerd.

4.2 Het Hof en de Gerechten streven ernaar in ruime mate hun uitspraken te publiceren op rechtspraak.nl. In voorkomend geval kunnen het Hof en de Gerechten deze ook op social media publiceren.

Toelichting bij 4.1 – 4.2

Dagelijks worden er door het Hof en de Gerechten vele uitspraken gedaan. Uit diverse wetsbepalingen volgt dat alle uitspraken, gedaan na een openbare of een niet-openbare terechtzitting, in het openbaar worden gedaan. Beslissingen van de rechter-commissaris en de raadkamer, beschikkingen geheten, waarvoor een niet-openbare behandeling is voorgeschreven (bv beslissingen over de voorlopige hechtenis van een verdachte), worden daarentegen niet in het openbaar gedaan.

Verzoeken om afschriften van uitspraken moeten worden ingediend bij de persrechter. Voor het verstrekken van (afschriften van) uitspraken aan anderen dan de betrokkenen bij een rechtszaak, zoals de pers, geeft de wet regels. Het gaat dan onder meer om artikel 838 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

De gemeenschappelijke hoofdlijn van deze bepalingen is dat het Hof of een Gerecht uitspraken verstrekt aan derden die daarom vragen, tenzij de belangen van degenen die als procespartij, als verdachte, getuige, slachtoffer of anderszins bij de zaak betrokken zijn, zich daartegen verzetten. Voorstelbaar is dat met publicatie van uitspraken vele, mogelijk vergaande details over het privéleven van mensen, hun psychische gesteldheid en andere aspecten van persoonlijk leven, in de openbare sfeer worden gebracht. Het is evident dat dit de belangen van die betrokkenen kan schaden. Het is ook om die reden dat uitspraken geanonimiseerd kunnen worden voordat ze aan de pers worden verstrekt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de adressen van verdachten.

Ook uitspraken die in het verleden zijn gedaan, kunnen worden opgevraagd. Bij dit soort verzoeken moet steeds een belangenafweging worden gemaakt, gelet op de bescherming van de privacy.

5. Naleving persrichtlijnen

5.1. Het Hof en de Gerechten zien toe op de correcte naleving van de persrichtlijnen en op eventuele gemaakte afspraken met de journalist. In geval deze richtlijnen niet correct worden nageleefd door de journalist, kan door het bestuur worden besloten tot het nemen van maatregelen. Daarbij wordt onder meer de aard en de ernst van de gemaakte overtreding in beschouwing genomen. Volstaan kan worden met een waarschuwing of kan een journalist, of het medium waarvoor de journalist werkzaam is, worden uitgesloten van de door het Hof en de Gerechten verstrekte faciliteiten voor bepaalde of onbepaalde duur.

Het Hof en de Gerechten informeren de journalisten en/of mediakanalen over de getroffen maatregel.

5.2 In geval een journalist klachten heeft over de uitvoering van deze persrichtlijnen kan de journalist een klacht indienen op de wijze zoals geregeld in de klachtenregeling van het Hof (zie daarvoor: <http://www.gemhofvanjustitie.org/klachtenregeling>).

Contactgegevens

Persrechters:

Gerecht in eerste aanleg van Aruba

Debby Angela

Adres: John G. Emanstraat 51, Oranjestad, Aruba

Telefoonnummer: +297 5265485

E-mail: debby.angela@caribjustitia.org

Hof, Gerecht in eerste aanleg van Curaçao & Gerecht in eerste aanleg van BES (zittingsplaats Bonaire)

Sigmar Carmelia

Adres: Emancipatie Boulevard Dominico F. 'Don' Martina 18, Willemstad, Curaçao

Telefoonnummer: +5999 5267277

E-mail: sigmar.carmelia@caribjustitia.org

Gerecht in eerste aanleg van Sint Maarten & Gerecht in eerste aanleg van BES (zittingsplaats Saba en Sint Eustatius)

Gertjan Wouters

Adres: Frontstreet 58, Philipsburg, Sint Maarten

Telefoonnummer: +1-721-520-6464

E-mail: gertjan.wouters@caribjustitia.org

Communicatieadviseur persrechters:

Desi Dijkhuizen

Adres: Emancipatie Boulevard Dominico F. 'Don' Martina 18, Willemstad, Curaçao

Telefoonnummer : 4634268 / 5111742

E-mail : desi.dijkhuizen@caribjustitia.org